

rido's eindelooze herhalingen en verhandelingen, zijn telkens terugkomen op geliefkoosde ontdekkingen, meeningen en vondsten, 't zou zeuren worden! Wij weten dat allemaal, en — precies als bij Couperus' bekende hebbelijkheden — wij nemen er genoeg mee ter wille van de rest.

Die „rest” dan nu. 't Is zoo vreemd... In 1922 ben ik aan Manus Peet begonnen — en blijven steken, nú heb ik het lijvige boek in een paar dagen, ja, haast aan-één-stuk uitgelezen. Indrukken van litteratuur zijn zoo dikwijls, in meer of mindere mate dan natuurlijk, uit eigen psychischen toestand en stemming te verklaren. Bij de lectuur van Mooie Karel heb ik weer wat méér last van ongeduld gehad, meer zuchten geloosd, — nu ik ook dat boek uit heb, ligt het als een vast blok in me, en ik zou haast geen kans zien aan te duiden, wat er uit gemist zou kunnen worden. Toch weet ik, dat er vele, vele overtollige scènes in zijn. Maar al mijn denken wordt nu overheerscht door bewondering voor de prachtige karakteriseeringen, dramatiseringen en menschbeeldingen. Mooie Karel, Zwarte Frans, Corry, Greet — 't is me als heb ik maandenlang met hen zelven verkeerd. En Manus Peet — het gebochelde kereltje zelf — met hoeveel innigheid denk ik aan hem terug, aan hem en Frans Leerlap, diens vrouw Nel, hun zoontje Bromtol zelfs, den wreedten straatschooier en schender.

Hoe warm bewonder ik — ja, dát is het, geloof ik, wel vooral — de liefde, de échte, gróóte menschenliefde (iets uiterst zeldzaams, dames en heeren!) waarmee Querido al deze, uit allerlei oogpunten toch zoo verwerpelijke, ja vaak degoûtante wezens heeft gezien, beschreven, doen opstaan en leven voor onzen geest! Hij heeft ze waarachtig niet gespaard, géén van allen. Zoo min charmant-romantische misdadigers als heiligjes van eenvoud en naïveteit heeft hij van hen gemaakt. Hij gaf ze, in hun soms zoo afzichtelijke zwartheid en verwording, toch altijd met liefde, met broederschap. Dát vooral acht ik het groote in Querido.

Men kan, in een paar bladzijden — als waarmee ik mij hier moet tevreden stellen — een onderwerp als dit natuurlijk niet uitputten. Hoe is het Querido mogelijk geweest, een karakter als dat van Frans Poort — den dief, inbreker, souteneur — te leeren kennen? Hij doet ons gelooven aan de betrekkelijke sexueele reinheid, aan de werkelijke, de eerbiedige en bewonderende liefde van dezen verworping voor Corry Scheendert, aan zijn jaloersche intriges tegen Mooie Karel. En ook, ten volle, aan de ellende van dezen laatste, den prachtigen Jordaner, den held — och arm! — van zijn verhaal; diens bijna te gronde gaan door liefdesmart, het is in mij niet opgekomen er iets overdrevens of sentimenteels in te zien. Hoe heeft hij dit bereikt, Querido? Ik zou het met u willen nagaan, er vele vellen over vol willen schrijven. Het zou daarbij gaan om de geheimen dezer kunst. Maar ik moet volstaan met de betuiging van mijn eerbied, ik moet de geheimen... geheimen laten!